

Vantaan ratikan pikaraitoliikenteen liikennöinnin hankintatapa

109/02.08.00/2026 Vantaan ratikan pikaraitoliikenteen liikennöinti

Hallitus 21.04.2026

Esittelijä Vs. toimitusjohtaja Vesa Silfver
Valmistelija Johtaja Johanna Wallin, etunimi.sukunimi@hsl.fi
Yksikön päällikkö Ville Uusi-Rauva, etunimi.sukunimi@hsl.fi
Sopimuspäällikkö Jami Vitikainen, etunimi.sukunimi@hsl.fi

Johdanto

Vantaan ratikka on Helsingin Mellunmäen ja Vantaan Aviapoliksen välille rakennettava pikaraitolinja. Vantaan ratikan rakentaminen alkoi joulukuussa 2025. Liikennöinti on tarkoitus aloittaa vuonna 2029. Radan ja varikon rakentamisen, kalustohankinnan ja liikenteen järjestämisen ajallinen yhteensovittaminen pitää sisällään runsaasti epävarmuustekijöitä. Tästä syystä päätös liikenteen järjestämisen hankintatavasta on tehtävä hyvissä ajoin, jotta liikenteen hankinnalla ei ole vaikutusta Vantaan ratikan infralla liikennöivän pikaraitolinjan 20 liikenteen käynnistymisen aikatauluun.

Vantaan ratikka on pääkaupunkiseudun toinen pikaraitiotie, joka korvaa runkolinjan 570. Se mahdollistaa maankäytön kehittymisen ja yhdistää raskaan raideliikenteen, metron ja junat. Sillä on keskeinen rooli osana raideliikenteen verkostokaupunkia. Vantaan ratikan infralla liikennöivän pikaraitolinjan 20 pituus on noin 19 kilometriä ja pysäkkipareja on 27. Suunniteltu matka-aika päätepysäkiltä toiselle on noin 50–55 minuuttia. Ratainfran rakentamisesta vastaa Vantaan ratikan itäinen ja läntinen allianssi. Pikaraitolinjaa 20 operoidaan Vaaralan varikolta. Varikon rakennuttaa Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy (Kaupunkiliikenne).

Kalustona pikaraitolinjalla 20 käytetään Kaupunkiliikenteen hankkimia uusia pikaraitiovaunuja (18 kpl 36 metrin kaksisuuntavaunu, 180–200 matkustajapaikkaa/vaunu). Kaupunkiliikenne toimii kalustoyhtiönä.

Liikenteen järjestämistapa

Pikaraitolinjan 15 hankintatapapäätöksessä (5.5.2020) hallituksella oli vaihtoehtoina liikenteen kilpailuttaminen, sidosyksikköhankinta HKL:ltä (nykyisin Kaupunkiliikenne) tai näiden yhdistelmä. Tuolloin tehdyssä päätöksessä päädyttiin vaihtoehtoon, jossa liikenne aloitetaan Kaupunkiliikenteen kanssa ja kilpailutetaan sen jälkeen. Aikataulullisista ja riskinhallinnallisista syistä johtuen tämä on paras vaihtoehto myös Pikaraitolinjan 20 liikenteen hankinnalle. Liikenne voidaan hankkia PR15-liikennöintisopimuksen laajenuksena.

Pikaraitolinjan 20 hankinta Kaupunkiliikenteeltä on muiden kaupunkiraideliikennesopimusten mukainen bruttomallin sopimus, jossa tilaaja kantaa lipputuloriskin. Sopimus kattaa liikenteen operoinnin kustannukset, kaluston kunnossapidon ja hallinnon sekä kiinteät kustannukset. Varikon kustannukset ja kaluston pääomakustannukset katetaan omilla, aiemmin päätetyillä ja solmituilla sopimuksilla. Uuden liikenteen käynnistäminen ja toiminnan ylösajo on osa sopimusta. Sopimuksessa on riittävä ohjausvaikutus. Sopimus sisältää aidon läpinäkyvyyden pikaraitiotien kustannuksiin, jotta kilpailuttamisen valmistelussa on käytettävissä riittävä tieto kustannustasosta.

Päätös pikaraitoliikenteen sidosyksikköhankinnasta tehdään huhtikuussa 2026. Neuvottelu ja sopimuksen laatiminen tapahtuvat loppuvuoden 2026 ja vuoden 2027 aikana. Sopimus vahvistetaan syksyllä 2027. Alustavien arvioiden mukaan

sopimuksen valmistelu- ja neuvotteluvaiheessa tarvitaan 1–2 henkilöä vaiheesta riippuen. Hankinnan valmistelu on mahdollista tehdä nykyisillä resursseilla.

Esitetyllä tavalla riskit Vantaan ratikan liikenteen käynnistämiseksi vähenevät ja samaan aikaan mahdollisuus seudullisen markkinan järjestämiseen säilytetään.

Esitetyn hankintatavan hyötyjä ovat

- Riittävästi aikaa taustajärjestelmien seudulliselle organisoinnille
- Pienempi riski pikaraitiolinjan 20 käyttöönotossa
- Pienempi aikatauluriski valmistelussa
- Kaupunkiliikenteen synergiahyödyt.

Esitetyn hankintatavan haittoja ovat

- Lykkää edelleen seudullisen toimintaympäristön syntymistä.

Ehdotus

Hallitus päättää

a) hyväksyä pikaraitiolinjan 20 hankintatavaksi sidosyksikköhankinnan Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n kanssa PR15-linjan liikennöintisopimuksen laajenuksena; sekä

b) valtuuttaa toimitusjohtajan neuvottelemaan Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n kanssa Pikaraitiolinja 20 liikennöintisopimuksesta seuraavin esittelytekstissä tarkemmin kuvatuin periaattein:

i) sopimusneuvottelujen pohjana on PR15-liikennöintisopimus;

ii) sopimukseen sisältyy liikennöinti, liikenteenohjaus, kaluston kunnossapito sekä näihin liittyvät kiinteät kustannukset;

iii) laajennettavan sopimuksen kesto on matkustajaliikenteen aloituksesta (arvio 2029) vuoden 2032 loppuun ja optiovuosia on enintään kolme;

iv) sopimus sisältää riittävän ohjausvaikutuksen sekä aidon läpinäkyvyyden pikaraitiotien kustannuksiin; sekä

v) sopimuslaajennus tuodaan erikseen hallituksen päätettäväksi.

Päätös